

Hans Christian Andersen
Křesadlo

Znění tohoto textu vychází z díla Pět pohádek tak, jak bylo vydáno v nakladatelství F. Šimáček v roce 1905 (ANDERSEN, Hans Christian. *Pět pohádek*. Z dánštiny přeložil Jaroslav Vrchlický. Praha : F. Šimáček, 1905. 62 s.).

Další pohádky naleznete online na www stránkách Městské knihovny v Praze: <http://www.mlp.cz/pohadky>.

Verze 1.0 z 24. 06. 2010.

Po silnici přicházel voják pochodem. „Jedna, dvě, jedna, dvě!“ Měl tlumok na zádech a šavli po boku, jelikož byl na vojně, a nyní byl na cestě k domovu. I potkal na silnici starou čarodějnici; byla tuze ohyzdná, spodní pysk visel jí až do polovice nader. Pravila: „Dobrý večer, vojáčku! Jak hezkou šavličku máš a veliký tlumok! Ty’s opravdovský voják! Nu, dostaneš tolik peněz, kolik chtít budeš!“

„Děkuji pěkně, stará čarodějnice,“ pravil voják.

„Vidíš tam ten veliký strom?“ pravila čarodějnice a ukázala na strom, který stál vedle. „Jest uvnitř celý dutý! Vylezeš-li až na vrchol, uvidíš díru, kterou se smekneš a dostaneš až dolů hluboko do stromu. Uvážu ti provaz okolo těla, abych tě mohla opět vytáhnouti, až mne zavoláš!“

„A co mám tam dole ve stromě počít?“ ptal se voják.

„Peněz přinést!“ pravila čarodějnice. „Věz, že když se dostaneš na dno stromu, octneš se v dlouhé chodbě; tam je docela jasno, jelikož tam hoří víc než sto lamp. Pak rozpoznáš troje dvěře. Můžeš je otevřít, neboť klíč trčí v nich. Jak vstoupíš do první komory, uzříš na zemi velikou bednu, na které sedí pes. Má dvě tak veliké oči jako šálky, ale to tě nesmí polekati! Dám ti svou modře kostkovanou zástěru, tu rozložíš po podlaze; přiskoč pak rychle a chop se psa a posad’ jej na mou zástěru, otevři bednu a vyber peněz, kolik chceš. Je to všechno samá měď, ale chceš-li raději mít stříbro, musíš vstoupiti do nejbližší komory, tam sedí pes, který má oči jako mlýnská kola, ale toho se nemusíš lekat, posad’ jej jen na mou zástěru a naber si peněz. Chceš-li však mít zlato, můžeš je také dostat, kolik jen ho uneseš, vstoupíš-li do třetí komory. Ale pes, který tam sedí, na bedně s penězi, má dvě oči, každé veliké, jako „kulatá věž“. Věř, to je zlý pes. Ale proto nesmíš se

lekati. Posad' ho jen na mou zástěru tak ti ničeho neudělá, a vezmi i z bedny zlata, co budeš chtít."

"To není tak špatné," pravil voják. "Ale co mám tobě dát, ty stará čarodějnice? Neboť něco, to si mohu pomyslit, budeš asi přece chtít!"

"Ne," pravila čarodějka, "ani halíře jediného nechci. Mně jen přineseš staré křesadlo, které má babička tam zapomněla, když byla dole naposled."

"Dobrá," pravil voják, "uvaž mně provaz okolo těla."

"Zde jest!" pravila čarodějnice, "a zde jest má modrá kostkovaná zástěra!"

Pak vyšplhal voják na strom, prolezl děrou dolů a byl teď, jak to určila čarodějka, dole ve veliké chodbě, kde hořelo víc než sto lamp.

Otevřel první dvěře. Ha, tu seděl pes s očima velikýma jako šálky a civěl na něj.

"Ty's mně hezký chlapec," pravil voják, posadil jej na zástěru čarodějnice a vybral tolik měďáků, co se do jeho kapes vešlo, zavřel pak bednu, posadil psa opět na ni a odešel do druhé jizby. Tisíc ďáblů! Tam seděl pes s očima jako mlýnská kola. "Neměl bys tak příliš na mně čumět," pravil voják, "mohl bys lehko dostat bolení očí," a posadil psa na zástěru čarodějnice; ale když spatřil tolik stříbrných peněz v bedně, odhodil všecku měď a naplnil si kapsy i tlumok samým stříbrem. Nyní šel do třetí komory. Ale to byla hrůza! Pes tam sedící měl opravdu oči veliké jako „kulatá věž“, a ty se mu točily v hlavě jako kola.

"Dobrý večer!" pravil voják a salutoval, neboť takového psa posud neviděl; ale když si jej trochu prohlédl, pomyslnil si: "A teď dost!" pozvedl jej a posadil na zem a bednu otevřel. Chraň nás Pán Bůh! Co tu bylo zlata! Za to mohl koupiti celou Kodaň

i cukrová prasátka kuchařek i všechny cínové vojáčky, biče a houpací koně celého světa! Ba, to bylo peněz! Nyní vyházel voják všecko stříbro, jímž si naplnil kapsy i tlumok, a nabral zlata místo něho, ba všechny kapsy, tlumok, čáku i boty jím naplnil, že sotva hýbati se mohl. Teď měl peněz! Pak posadil opět psa na bednu, přirazil dvěře a volal pak stromem nahoru.

„Vytáhni mne již, stará čarodějnice!“

„Máš také mé křesadlo?“ ptala se čarodějka.

„Skutečně,“ pravil voják, „na to jsem docela zapomněl.“ A nyní šel a vzal je. Čarodějka jej vytáhla nahoru, a tak stál opět na silnici, kapsy, boty, tlumok a čáku plny zlata.

„Co budeš dělat s křesadlem?“ ptal se voják.

„Po tom ti nic není,“ pravila čarodějnice, „dostal’s peníze, dej mi teď křesadlo!“

„Larifari,“ pravil voják, „hned mně povíš, co s ním chceš, nebo jinak vytáhnou šavli a srazím ti hlavu.“

„Ne,“ řekla čarodějnice.

A tak jí voják usekl hlavu. Teď tu ležela! Ale on svázal všecko své zlato do její zástěry, vzal zástěru jako ranec na záda, strčil křesadlo do kapsy a šel rovnou cestou do města.

To bylo pěkné město, i šel do nejpěknějšího hostince, žádal nejlepší pokoje a pokrmů, které jedl nejraději; neboť byl bohatý, maje tolik peněz!

Domovníku, jenž mu měl cítiti boty, zdálo se ovšem, že jsou to trochu sešlé boty na takového bohatého pána, ale ten posud si nových nekoupil. Teprv druhého dne dostal boty, kterými se mohl pochlubiti, a velmi jemné šatstvo. Nyní byl z vojáka vznešený pán a vypravovali mu o veškeré nádheře města a o králi a jak rozkošná princezna jest dceruška jeho.

„Kde pak lze ji viděti?“ ptal se voják.

„Nelze jí vůbec viděti,“ zněla odpověď. „Bydlí ve velikém měděném zámku, chráněna jsouc mnohými zdmi a věžemi. Nikdo mimo krále nesmí k ní ani od ní, jelikož bylo věštěno, že se provdá za prasprostého vojáka, a toho nesmí král strpěti.“

„Chtěl bych ji viděti,“ myslil si voják, ale k tomu právě nemohl dostati dovolení.

Žil tedy vesele na zdař Bůh. Chodil do divadla, jezdil do královské zahrady a rozdal chudým mnoho peněz, což bylo hezké od něho. Vědělť ještě z dob dřívějších, jaká to bída, když nemá člověk ani haléře. Nyní byl bohat, měl jemné šatstvo a získal mnoho přátel, kteří všichni říkali, že je dobrý hoch, pravý kavalír, a to se líbilo vojákovi velice. Ježto však denně peníze pouze vydával a nikdy ničeho nepřijímal, zbyly mu naposled ještě dva haléře, a nyní musil z nádherných komnat, jež posud obýval, vysoko nahoru do podkrovní světničky těsně pod střechou, musil si sám své boty cídit a dratví zašívati, a nikdo z přátel nepřišel k němu, jelikož by musili po tolika schodech vystupovati.

Byl večer docela tmavý, a on si nemohl ani světla opatřiti; ale tu si náhle vzpomněl, že zbyl oharek v křesadle, které vynesl z dutého stromu, kam pomohla mu čarodějnice vniknouti. Přinesl křesadlo a vytáhl oharek, ale v tom, co křesal a jiskry z křemene lítaly, rozlétly se dvěře, a pes, který měl oči velké jako šálky, a jež viděl dole pod stromem, stál před ním a pravil: „Co poroučí můj pán?“

„Co to?“ pravil voják, „to je podivné křesadlo, když pomocí jeho dostati mohu, co jen míti chci! Opatř mi trochu peněz,“ pravil psovi, a huš, již byl ten tam, a huš, již byl opět zde a držel veliký pytlík plný peněz v tlamě.

Nyní věděl voják, jaké to bylo nádherné křesadlo. Zakřesal-li jednou, vždy přišel pes, který seděl na bedně s mědi;

zakřesal-li po druhé, přišel ten, který hlídal stříbro, a když po třetí zakřesal, přišel ten, který hlídal zlato. – Nyní opět sestoupil voják dolů do nádherných komnat, ukázal se v krásných šatech, a tu poznali jej hned všichni dobří přátelé a velice si na něm zakládali.

Tu pomyslí si jednou: „Je to přec nápadné, že nelze princeznu ani spatřit! Je prý neobyčejně krásná, tvrdí každý, ale co to může býti plátno, když stále seděti musí v tom měděném zámku s tolika věžmi. Což není možná, abych ji spatřil?“

„Kde jest jen mé křesadlo?“ Zakřesal, a huš, již tu byl pes s očima velikýma jak šálky.

„Jest sice hluboká noc,“ pravil voják, „ale přece bych rád viděl princeznu, třeba na okamžik!“

Pes byl hned ze dveří, a dřív než si voják pomyslí, viděl jej opět i s princeznou. Seděla spící na hřbetě psa a byla tak sličná, že každý poznal ihned, že jest to skutečná princezna. Voják se nezdržel, aby jí nepolíbil, neboť byl pravým vojákem.

Pes běžel na to s princeznou zpátky; ale když bylo jitro a král s královnou seděli při snídani, pravila princezna, že měla v noci velmi podivný sen o jednom psu a vojákovi. Jela prý na psu, a voják prý jí dal hubičku.

„To by bylo něco pěkného!“ pravila královna.

I měla jedna ze starých dvorních dam v nejbližší noci bděti u princezniny postele, aby viděla, zdali to byl skutečný sen či co jiného.

Voják roztoužil se strašlivě po princezně, a tak přišel opět pes v noci, vzal ji a běžel, co mohl, ale stará dvorní dáma si natáhla juchty a běžela zrovna tak rychle za ním. Když viděla, že zmizeli ve velikém domě, pomyslí si: „Vím teď, kde to jest!“ a nakreslí kusem křídý veliký kříž na dvěře. Pak šla

domů a ulehla, a pes opět se vrátil s princeznou. Ale když viděl, že jest dům, kde bydlil voják, označen křížem, vzal rovněž kus křídý a udělal kříž na všechny domy v celém městě. A to bylo tuze moudré, neboť teď nemohla dvorní dáma najítí pravé dvěře, neboť na všech byly kříže.

Časně ráno přišel král, královna, stará dvorní dáma a všichni důstojníci, aby zvěděli, kde byla princezna.

„Tady je to!“ pravil král, když spatřil první křížem označené dvěře.

„Ne, tamhle je to, milý mužičku!“ pravila královna, uzřevši druhé dvěře křížem označené.

„Ale tuhle je kříž a tamhle je kříž!“ volali všichni; kam pohlédli, tam byly kříže na vratech. Tu ovšem nahlédli, že bylo marné všechno hledání.

Ale královna byla paní neobyčejně moudrá, která uměla víc než v kočáře jezdit. Vzala své veliké zlaté nůžky, rozstříhla veliký kus hedvábné látky a ušila z ní malý, hezounký pytlíček, ten naplnila jemnou krupicí a přivázala jej princezně na krk, pak udělala do pytlíku dirku, tak že krupice celou cestu, kudy princezna projela, posypati musila. –

V noci přišel pes opět, vzal princeznu na záda a běžel s ní k vojákovi, který ji srdečně miloval a byl by tuze rád princem, aby si ji mohl vzítí za ženu.

Pes docela si nepovšimnul, jak krupice byla rozsypána po celé cestě od zámku až k oknu, kudy s princeznou k vojákovi běžel. Teď viděli to z rána král i královna zřetelně, kde byla jejich dcera, i sebrali vojína a vrhli jej do vězení.

Tam teď seděl. Ach, jak temno a nudně bylo tam! Také mu řekli: „Zítra budeš pověšen!“ To nebylo zrovna líbezné na poslech, a k tomu nechal ještě své křesadlo v hostinci. Ráno mohl železným mřížením svého malého okénka viděti, jak

lidstvo chvátá z města, aby shlédlo jeho pověšení. Slyšel bubny a viděl pochod vojáků. Všichni lidé běželi k popravišti; mezi nimi byl i jeden ševcovský učeník v zástěře a trepkách; utíkal tak rychle, až mu jedna treпка odletěla a to přímo proti zdi, za kterou voják seděl a mřížemi železnými vyhlížel.

„Poslyš, švícko, netřeba ti tak pospíchatí,“ pravil voják k němu, „nebude z toho beztoho nic, pokud já nepřijdu. Chceš-li doběhnout do mého předešlého bytu a přinést mi moje křesadlo, dostaneš čtyři groše. Ale běž a vezmi nohy na ramena!“ Švícko chtělo získati čtyři groše a letělo jako šipka do bytu vojákovy, přineslo křesadlo, dalo je vojákovi a – teď to uslyšíme.

Venku za městem byla vystavěna veliká šibenice; kolem stáli vojáci a mnoho set tisíc lidí. Král a královna seděli na nádherném trůnu zrovna naproti soudcům a celé radě.

Již stál voják nahoře na žebříku, ale když mu chtěli provaz klásti kol hrdla, pravil, že vždy každému ubohému vinníku, než trest svůj vytrpí, nevinné přání se vyplňuje. On že by si ještě rád zakouřil dýmku tabáku, vždyť to bude poslední, které se mu na tom světě dostane.

Toho mu král nechtěl odepřítí, a tak vzal voják své křesadlo a křesal, jednou, dvakrát, třikrát! Hle, tu stáli všichni psi. S očima velikýma jako šálky, s očima jako mlýnská kola i s očima velikýma jako „kulatá věž“. „Pomozte mi, abych nebyl pověšen!“ pravil voják, a tu vrhli se psi na soudce a celou radu, chytli jednoho za nohy a jiného za nos a házeli je mnoho sáhů do vzduchu, tak že při pádu se rozbili na samé kousky.

„Já nechci,“ pravil král, ale největší pes chytil jej i s královnou a hodil je za všemi ostatními. Tu se vojáci lekli, a veškerý národ zvolal: „Milý vojáčku, ty buď naším králem a vezmi si sličnou princeznu!“

Na to posadili vojáka do královského kočáru, a všichni tři psi tančili před ním a křičeli: „Hurá!“ a kluci pískali na prsty a vojáci vzdávali zbraní čest. Princezna vyšla z měděného zámku a stala se královnou, a to se jí dobře líbilo! Svatba trvala plných osm dní, a psové seděli spolu při tabuli a civěli až běda!

